

uit **WEG**

VAN DE VOORZITTER

Hoe ver zijn we eigenlijk?

De afgelopen maanden is er heel wat afgepraat binnen geledingen van de Protestantse Kerkin Nederland over het conflict tussen Israël en de Palestijnen. Zo was er de synodevergadering in november 2007, gevolgd door hoorzittingen in februari en onlangs een studiedag op Hydepark, met de vervangingstheologie als centraal thema, waar discussies over de 'onopgeefbare verbondenheid' niet van de lucht waren. Zal de synode erin slagen om zich los te maken van een Israëltheologie die joden toch niet als gewone mensen ziet, met alle goede en kwade eigenschappen van dien? Een theologie die opmerkelijk doof en blind blijft voor het leed en de ellende van Palestijnen?! Ik ben eerlijk gezegd daarover niet onverdeeld optimistisch gestemd. Te vaak worden in de discussies argumenten aangedragen om aan te geven dat joden en het joodse volk toch anders zijn dan andere mensen en volken. Dat zijn m.i. levensgevaarlijke gedachten, zeker als deze onderbouwd worden met godsdienstige argumenten en vaak uitgebreid naar ideeën over de staat Israël, die dan ook niet helemaal beoordeeld kan worden naar algemene maatstaven. Het kwalitatief verschil aanbrengen van de ene mens boven de andere is levensgevaarlijk. Het ligt ten grondslag aan alle vormen van racisme. Een blik in de geschiedenis leert dat antisemieten en zionistische leiders soms uit datzelfde vaatje taptten: joden zijn anders dan anderen. Het beste kunnen ze maar samengebracht worden in één land; dan zijn de andere landen ook bevrijd van hun lastige joden. Zowel het uitgangspunt als de uitkomst van deze gedachten blijken verkeerd.

Ik moet hierbij denken aan een uitspraak van E. Levinas die ongeveer zo luidt: je kunt niet van één mens houden als je niet van alle mensen houdt. Een rijke gedachte.

Jan den Hertog

De noodzaak van herdenken; enkele gedachten bij de Palestijnse Dag van het Land.

'De strijd om het geheugen van Israël', zo luidt de titel van het boek dat L. Corluy in 2003 publiceerde. En met die titel bevinden we ons middenin de arena van elkaar bestrijdende meningen en emoties. Jarenlang werd het conflict in het Midden Oosten door Israël en haar westerse bondgenoten vrijwel uitsluitend gezien vanuit pro-zionistische standpunten. Binnen die zienswijzen was er voor een eigen verhaal van Palestijnen geen plaats. Dit veranderde enigszins toen in 1978 de staatsarchieven over het jaar van de onafhankelijkheid werden opengesteld. Deze openstelling maakte het een nieuwe generatie historici die de Jodenvervolging in Europa niet aan den lijve had ervaren mogelijk, om met een meer onbevangen blik onderzoek te doen naar de ontstaansgeschiedenis van Israël. De offensieve oorlog die Israël in Libanon ontketende en de Intifada droegen ook bij aan een opener onderzoeksklimaat. Uit de bevindingen van de groep van Nieuwe Historici zoals zij vaak worden aangeduid (w.o. Flapan, Morris, Shlaim, Segev, Pappé, Kimmerling, Zertal, Zerubavel, Masalha) bleek al snel dat het officiële geschiedenisbeeld van het ontstaan van de jonge staat Israël, op belangrijke punten haaks staat op de feitelijke gebeurtenissen. Om enkele ontstaansmythen te noemen:

-Elk volk dat zich ideeën vormt rond haar eigenheid, haar identiteit maakt in meer of mindere mate gebruik van mythische gegevens.

Zo worden in ons historisch bewustzijn de uiteenlopende geschiedenissen van de lage landen onder de leiding van stadhouders, de Bataafse Republiek en het relatief jonge koninkrijk Nederland vaak als één doorlopende geschiedenis ervaren. Ook de zionistische pioniers voelden de behoefte aan een historische verworteling van hun politieke eisen; zeker voor zover zij als seculier politieke stroming, in hun bewustzijn afstand namen van het in hun ogen achterhaalde diaspora jodendom. Daarbij schroomden zij echter niet om gebruik te maken van de taal en de begrippen van het Thora getrouwe jodendom, om zo een continue ontwikkeling te suggereren van 'het joodse volk' zoals dat in bijbelse verhalen geschetst wordt en de moderne seculiere zionisten, die binnen deze opvatting konden 'terugkeren' naar het land van hun voorouders. Dit denken in termen van continuïteit heeft verstrekkende gevolgen gehad voor o.a. bijbelwetenschappen en archeologie: Israëlisch archeologisch onderzoek was decennialang op zoek naar de feitelijke juistheid van bijbelse verhalen, waarmee een rijke joodse traditie in het land zou zijn aangetoond. Inmiddels is duidelijk dat, bijvoorbeeld, zowel de verhalen over de Intocht onder Jozua als over de koninkrijken

van David en Salomo niet door archeologische vondsten kunnen worden onderbouwd. Een andere mythe:

-Een land zonder volk.

Binnen de mythe van continuïteit heeft de slogan (die het eerst werd gebruikt door de christenzionistische Lord Shaftesbury) "een land zonder volk voor een volk zonder land" verstrekkende gevolgen gehad. Ook al waren de zionistische leiders er al vrij vroeg van doordrongen dat het land Palestina bewoond was en dat dit gegeven een obstakel zou kunnen vormen voor de verwezenlijking van hun plannen, het land bleef in hun beleving 'leeg' in culturele zin: de Arabieren die er woonden vormden in hun optiek geen volk en het ontbrak hen ook aan cultuur. Het in bezit nemen van dit ongeciviliseerde land, dat geen bewoners kende die een gevoelsmatige band met dit land onderhielden, leverde voor de zionisten dan ook geen morele problemen op. Zij hadden vanouds een vanzelfsprekend recht op dit verwaarloosde land dat zij tot bloei zouden brengen. Ten overvloede vermeld ik dat feitelijke historische gegevens het tegendeel aantonen. Verder deze mythe:

-De herinnering uitgewist.

Het politiek zionistische streven was en is er nog steeds op gericht om zoveel mogelijk land met zo weinig mogelijk Palestijnen daarop in handen te krijgen. Transfer plannen werden al ver voor het zelfstandig worden van de staat Israël ontwikkeld. En al voor mei 1948 veroverden zionistische strijdgroepen Palestijnse dorpen en steden; de moordpartij in Deir Yassin bijvoorbeeld vond in april '48 plaats.

En dit is slechts één van een tiental massaslachtingen (meer dan 50 doden) door joodse gevechtsgroepen aangericht. Het ontdoen van het land van haar Palestijnse bevolking werd en wordt door de zionistische leiding hartgrondig aangepakt. Meer dan 400 Palestijnse dorpen en steden werden geheel of grotendeels verwoest. De gevluchte of verdreven Palestijnen kregen (op een zeldzame uitzondering na) geen toestemming om naar hun woonplaatsen terug te keren. Een namencommissie voorzag bronnen, bergen, heiligdommen en plaatsen van nieuwe (lieft bijbels klinkende) Hebreeuwse namen. Door landconfiscaties, het verklaren van landerijen tot 'groene zone' of militair gebied, door het niet erkennen van Palestijnse bewoningen (Association of Forty doet hierin belangrijk werk), het niet toestaan van gezinshereniging, het verhinderen van vrij verkeer van personen en goederen in de bezette gebieden, de bouw van nederzettingen in bezet gebied en het verwaarlozen van de noodzakelijke infrastructuur in de dorpen en steden die door Palestijnen bewoond worden, etc. wordt het dagelijkse leven voor de Palestijnen met de dag ondraaglijker. Niet alleen hun huidige leven is door de zionistische politiek gekoloniseerd, door het rigoureuze uitvlaken van hun geschiedenis in en met het land, dreigt ook hun verleden hen ontnomen te worden. Tenslotte de mythe van

-Je eigen geschiedenis toeëigenen.

Dit jaar beleven wij het 60ste jaar van de catastrofe of ramp, de nakba die in 1948 de Palestijnen trof. Veel Nederlanders realiseren zich niet dat het tot stand komen van de staat Israël een catastrofe voor de Palestijnen betekende. "Vergeten is ballingschap, herinneren is verlossing" zo luidt een bekend rabbijns gezegde. In geschiedschrijving blijkt het altijd moeilijk te zijn

om het verhaal van het slachtoffer naar voren te brengen. Het stilstaan bij de Palestijnse Dag van het Land is zo'n poging daartoe. Voor degenen die niet direct slachtoffer zijn van het conflict in het Midden Oosten ligt daar de uitdaging om zo onbevangen mogelijk te luisteren, met een minimum aan ideologische vooringenomenheid. Het betekent ook: verantwoordelijkheid nemen voor het eigen aandeel in ontstaan en voortbestaan van het conflict, individueel en collectief, verweven als onze geschiedenis nu eenmaal is met de geschiedenis van de mensen daar.

Jan den Hertog

Bil'in My Love

Bil'in my love is de titel van een film over Palestijnen die de angst voor het bezettingsleger overwinnen, over hun strijd om het kleine beetje land dat hen rest, te behouden en hun vrijheid op te eisen en over de Israëlische filmmaker Shai Carmeli Pollak, die de grens overschrijdt om vriendschap te sluiten met een Palestijns dorp.

Shai Carmeli Pollak kwam niet naar Bil'in als filmmaker, maar als activist, om deel te nemen aan het protest tegen de diefstal van land als gevolg van de scheidingsmuur. Anderhalf jaar lang legde zijn camera de momenten vast van wanhoop en hoop, van gevaar en moed en van het ontstaan van echte vriendschap tussen Palestijnen en Israëli's. In die periode groeide het dorp uit tot symbool van de gezamenlijke strijd tegen de muur en de bezetting. De regisseur concentreert zich op twee hoofdpersonen: Mohammed, lid van het lokale comité tegen de muur, en Wagee, boer en vader van tien kinderen, die zijn land door de muur en de nieuwe vestigingen grotendeels kwijtraakt. De film toont de ongewone relatie tussen de dorpingen en een groep Israëlische activisten tegen de achtergrond van hun strijd. Het conflict dat tussen Shai en de soldaten die in het gebied dienen ontstaat, gaat niet alleen over een filmmaker en de mensen die hij filmt, maar ook over een ex-soldaat die nu vredesactivist is en de gehele militaire organisatie. In deze film wordt o.a. duidelijk dat de muur die volgens de Israëlische regering uit veiligheidsredenen wordt gebouwd om Joden te scheiden van Palestijnen op veel plaatsen (o.a. in Bil'in) is bedoeld om Palestijnen van Palestijnen te scheiden, of om Palestijnen de toegang te ontfangen tot werk, gezondheidszorg en onderwijs. En dat, zelfs als

REDACTIE: Marijke Egelie-Smulders en Freek van der Veen.

Als u regelmatig Uitweg wilt ontvangen en/of als u donateur wilt worden van Vrienden Van Sabeel Nederland, meldt u zich op info@vriendenvansabeelnederland.nl, of via (0343) 516802.

een Israëlsche rechtbank de bouw van de muur op een bepaalde plaats (bijvoorbeeld in Bil'in) heeft veroordeeld, er geen sancties worden uitgevoerd. De bouw van de muur gaat gewoon door. Tenslotte is het duidelijk dat niet alleen Palestijnen zich verzetten tegen het optreden van het Israëlsche leger. Zij vinden Joodse burgers van de staat Israël aan hun zijde.

Willemien Keuning.

Impressie gemeentezondag in Uithoorn

In onze Protestantse Gemeente Uithoorn stond de vrede en de Vredesloper op de gemeentezondag van 27 januari jl. centraal. Allereerst was er de zondagse eredienst die als thema meekreeg 'Werken voor Vrede'. In een uur van bezinning stonden we stil bij alle leed en angst van met name Israëliërs en Palestijnen maar ook van mensen in andere brandhaarden van de wereld. We voelden ons klein en zo machteloos en riepen de Eeuwige, die liefde is en zich over kleine mensen ontfermt, aan om hulp voor allen die in verdrukking leven. De jongeren hadden een kyrieëbed gemaakt met mond dicht en ogen open (via de beamer). De organist speelde meditatieve muziek terwijl alle ellende aan ons voorbijtrok. We lazen de Bergrede ('gelukkig de vrede stichters, want zij zullen kinderen van God genoemd worden') en tijdens de preek waren onze gedachten bij allen in Israel en de Palestijnse gebieden die vrede en verzoening nastreven. We zongen (met koor) onze vredesliederen, waaronder 'A simple song of freedom' (vertaling): Laten we een vrijheidslied zingen, Zoals we het nog nooit gezongen hebben. Laat iedereen het horen. Wij allen willen geen oorlog meer; het heeft geen enkele zin oorlog te voeren. Iedereen wil in zijn hart de vrijheid.

Na de dienst gingen we enthousiast aan de slag met het maken van vredesminiaturen voor de Vredesloper voor de aankomende Sabeel-conferentie. Er werd druk getekend, geborduurd en geschilderd en de borduurmachine van een gemeentelid ratelde continue. Kortom, het was een heel gezellig samenzijn, waarbij we allen ook nog het gevoel hadden nuttig bezig te zijn met vrede en verzoening tussen Israëliërs en Palestijnen. In onze twee kerken hangen nu samen drie grote doeken met vredesminiaturen. Op 3 april komt Meta Floor tijdens haar ronde langs kerken en parochies ook bij ons om te vertellen wat ze allemaal ziet en meemaakt in en rondom Jeruzalem. U bent hierbij van harte uitgenodigd om aan te schuiven, donderdagavond 3 april 20.00 uur in De Schutse, Merodelaan 1 te Uithoorn.

Els van Rooij, werkgroep Kerk in Actie en diakenin de gemeente van Uithoorn

Aan de slag met de Vredesloper

Ik ben Eline en ik heb meegedaan aan het provider- item van de Vredesloper. We waren met een klein groepje maar het was toch gezellig! Eerst werd er verteld wat we moesten doen en waarom, er werd ook een verhaal verteld. Toen gingen we aan de slag; je moest op lapjes van 30 bij 30 cm iets tekenen, plakken of knutselen, wel iets wat met vrede te maken had. Er werd genaaid, geveerd, gestreken, geplakt en getekend. Ikzelf heb er drie gemaakt, het was heel leuk om te doen en ik hoop dat er de volgende keer weer zo'n soort item is!

Eline Gudde

VOOR U GELEZEN:

Het litteken van David door Susan Abulhawa

Susan Abulhawa schrijft de roman 'Het litteken van David', gebaseerd op historische gebeurtenissen. Wat zij verbeeldt is, zoals zij zelf zegt, een zwakke afspiegeling van de werkelijkheid. Die is veel erger. Dat kan niet, denk je, als je haar boek leest. Het boek is mede uitgegeven door Oxfam Novib, de bekende organisatie die ook minder bekende dingen doet: mensen met schrijverstalent aanmoedigen en steunen, omdat armoede of onderdrukkende krachten hen verhinderen dat te doen. Het boek begint vóór 1948 en beschrijft vol kleur het leven van een Palestijnse familie, hun traditie, hun liefde voor het land waarop vele generaties voor hen woonden en het eindigt in 2002. Het is gebaseerd op een verhaal over een Palestijnse jongen die werd groot gebracht door een Joodse familie die hem vond in zijn eigen huis, terwijl deze familie dat huis in bezit nam.

Willemien Keuning

Meta Floor

In de zomer van 2007 is Meta Floor door de Protestantse Gemeente Schermer uitgezonden als medewerker van Kerk in Actie naar Sabeel in Jeruzalem.

Ontmoeting met Cedar

De meerderheid van de Palestijnen heeft ooit hun geboortegrond moeten verlaten. Regelmatig vertellen zij me dat de relatie die zij met het land hebben, vergelijkbaar is met de relatie tot hun kinderen. Deze is niet inwisselbaar. Deze geeft vreugde en zin aan je bestaan. Cedar, een bestuurslid van Sabeel, is één van hen. Ze vertelt: "Ik ben opgegroeid in Haifa, een stad in het noorden van Israel. Tot 1948 leefden joden, christenen en moslims hier in vrede samen. Ons gezin was actief in een Anglicaanse kerk met 1200 leden. Iedere zondag zat de kerk vol! In 1948 zijn wij de stad ontvlucht, in de hoop dat we spoedig terug mochten keren. Al spoedig bleek dat wij hiervoor geen toestemming kregen. Toen ik in 1976 als bezoeker een kerkdienst bijwoonde, bleken er nog 12 kerkgangers over te zijn. Veel Palestijnse christenen zijn rond het ontstaan van de staat Israel niet alleen hun bezittingen, maar ook hun identiteit en geloof kwijtgeraakt. In het westen werd de oprichting van de staat Israel als een wonder van God gezien, terwijl wij met veel vragen werden geconfronteerd. 'Kunnen wij wel in een God geloven die zijn beloften aan de joden nakomt en daarmee ons ons land afneemt? Wie is deze God eigenlijk? Wat betekent de situatie hier voor ons geloof?' Bij Sabeel zoeken we naar antwoorden op deze vragen." Naim Ateek, de directeur van Sabeel, benadrukt regelmatig: "We zouden het er over eens moeten worden dat het land niet toebehoort aan de Palestijnen of aan de Joden, maar aan God. Alleen vanuit dát perspectief kunnen we tot een oplossing komen." Lees meer op www.metafloor.nl

De Vredesloper: mensen aan het werk

Hiernaast ziet u een collage van enkele groepen mensen die aan het werk zijn om met verf, naald en draad hun eigen vredesminiatuur te maken. De resultaten zijn verbluffend en de saamhorigheid groeit met deze activiteit. Hoe is de stand van zaken? Rondom Pasen hoop ik 600 vredesminiaturen in huis te hebben, die een vredesloper zullen vormen, tot boven ieders verwachtingen. Vrede in het Midden-Oosten? Dit zijn kleine tekenen van hoop dwars 'tegen de zwartste hemel aan geschreven'. Wilt u nog meedoen? Misschien is de vredesweek in september een mooie gelegenheid om deze actie af te sluiten en dan kunnen alsnog volwassenen en kinderen aan de slag. Er is een kindernevendienst/kinderwoorddienst project dat zo te gebruiken is voor deze week. Daarna zal alles naar Jeruzalem verstuurd moeten worden om de 'echte' looper tot stand te brengen. Nogmaals dank voor alle creatieve en werkende handen.

Marijke Egelie

PS Wilt u het kindernevendienst project bestellen?

Bel: 0343 516802 of email egelie.smulder@hetnet.nl

PRIKBORD

Zevende Internationale Sabeel-conferentie

Van 12 tot 19 november (dit jaar) vindt in Jeruzalem de Zevende Internationale Sabeel-conferentie plaats. Centraal op deze conferentie zal staan de herdenking van 60 jaar Nakba. In 1948 werd de Joodse staat opgericht, maar dit betekende voor de Palestijnen in het Heilige Land een 'ramp'. Een ramp, omdat er voor hen geen plek meer was, hun land bezet werd en onteigend, ze verdreven werden, hun huizen en dorpen verwoest. Toen begon voor de Palestijnen de nog steeds voortdurende Nakba.

Op de conferentie wordt niet alleen herdacht, maar ook gekeken naar de realiteit van vandaag op de Westelijke Jordaanoever en naar morgen, de toekomst. Hoe zal die zijn? De start van de bijeenkomsten rond deze Sabeel-conferentie vindt plaats in Nazaret en hier zal de Vredesloper waar door zovelen in Nederland en daarbuiten aan is meegewerkt worden ontrold. Een groots moment. De conferentie verplaatst zich hierna, zo halverwege de week, naar Jeruzalem.

zullen alle namen van de 500 Palestijnse dorpen die zijn verwoest in 1948 en in de jaren daarna klinken. Om stil te staan en niet te vergeten. Zodat zij - de mensen die verjaagd, gevlucht, gedood werden - voortleven en worden onthouden.

Vanuit Nederland willen we met een delegatie (te denken valt aan ca. 10 personen) van Vrienden van Sabeel Nederland deelnemen aan de conferentie. Als u ervoor voelt mee te gaan, meldt u zich dan aan op onderstaand e-mailadres. Na aanmelding ontvangt u zo spoedig mogelijk bericht over het verloop van de conferentie, de kosten en de reisvoorwaarden. Vóór de conferentie begint, zullen -waarschijnlijk in september of oktober - enkele voorbereidingsbijeenkomsten worden gehouden. De definitieve beslissing om mee te gaan hoeft u niet al bij de aanmelding te nemen, maar kan ook op de eerste voorbereidingsbijeenkomst. Aanmelden kan via: info@vriendenvansabeelnederland.nl

Freek van der Veen

Bericht van de penningmeester

Als penningmeester kan ik een gelukkig man zijn. Het aantal donateurs is verder gestegen naar 77. Uw bijdragen vormen al een substantieel bedrag. Ook het aantal machtigingen is tot 27 gestegen. Wilt u alsnog hieraan meedoen, laat me het dan per email weten. Een kwart van de donateurs is nog afkomstig uit Culemborg, maar Noord-Holland en gelukkig ook andere delen van Nederland komen steeds meer 'in the picture'. Alle reden tot geluk, maar geen reden voor tevredenheid.

Want er zijn nog 16 miljoen potentiële kandidaten. En u wordt hartelijk uitgenodigd in uw vriendenkring aandacht te vragen voor een schrijnend en gevaarlijk conflict. Want het onderwerp blijft helaas zeer actueel.

Onze website www.vriendenvansabeelnederland.nl is een goede en aan te bevelen introductie en wegwijzer.

Email: bert.middel@hetnet.nl

Bert Middel

De volgende conferentie van Vrienden van Sabeel Nederland vindt plaats op 6 juni a.s., samen met de werkgroep Keerpunt. Houdt u die datum vrij in uw agenda!